

УДК 594.3

С. В. Вовк, А. С. Каталевська

РІДКІСНІ ЧЕРЕВОНОГІ МОЛЮСКИ (GASTROPODA) НА ТЕРИТОРІЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

На даний час питання охорони молюсків не набуло належної розробки [2]. Яскравим свідченням цього є надзвичайно мала представленість молюсків у Червоній книзі України (ЧКУ). Наприклад, серед близько 200 видів наземних молюсків, відомих на даний час на території України, до останньої редакції Червоної книги України внесено лише 14 видів, серед яких 4 види трапляються у Криму, а 10 – на заході України, переважно в Українських Карпатах. Прісноводні червононогі молюски представлені в ЧКУ лише двома таксонами, видова самостійність яких не є загально визнаною.

Така ситуація зумовила проведення узагальнення існуючих даних щодо рідкісних та маловідомих видів наземних і прісноводних молюсків для різних регіонів України, адже хоча б частина з них може потребувати спеціальної охорони на регіональному або навіть на загальнодержавному рівні.

Метою роботи стало узагальнення та систематизація відомостей про рідкісних і маловідомих червононогих (Gastropoda) молюсків рівнинної частини заходу України.

Результати опрацювання доступних літературних джерел, що містять відомості про представників червононогих молюсків на території Західної України, наведені в таблиці.

№ з/п	Вид	Характеристика
Родина Lymnaeidae		
1.	<i>Lymnaea clavata</i> (Westerlund, 1885)	Занесений до Червоної книги України [13] як рідкісний вид. Єдина знахідка на території України – затон Західного Бугу на північному заході Львівської обл., поблизу м. Сокаль [5]. На даний час видова самостійність <i>L. clavata</i> не визнається за межами Східної Європи; не виключено, що його варто розглядати лише як внутрішньовидову форму <i>Omphiscola glabra</i> (O.F. Müller, 1774).
2.	<i>Lymnaea turricula</i> (Held, 1836)	Видова самостійність <i>L. turricula</i> на даний час не викликає сумнівів. Проте у вітчизняній малакологічній літературі цією назвою тривалий час позначали особин широко розповсюдженого виду <i>Lymnaea palustris</i> (O.F. Müller, 1774) з певною формою черепашки. Зараз встановлено, що конхологічні ознаки не можуть бути надійною підставою для диференціації <i>L. turricula</i> і <i>L. palustris</i> [7]. Отже, <i>L. turricula</i> не можна віднести до рідкісних видів прісноводних молюсків на заході України. Загалом, його присутність на цій території потребує додаткового підтвердження на підставі анатомічного дослідження подібних молюсків із різних локалітетів.
3.	<i>Lymnaea glutinosa</i> (O.F. Müller, 1774)	Рекомендований до охорони на території Львівської обл. [15]. В Україні відомий із басейнів Прип'яті, середнього Дніпра, верхнього і середнього Дністра [5]. У літературі зафіксовані поодинокі знахідки <i>L. glutinosa</i> у рівнинній частині заходу України: у ставку на р. Горинь (ок. м. Дубровиця, Рівненська обл.), біля м. Ковель (Волинська обл.), в оз. Біле (ок. с. Невір-Любешівського р-ну Волинської обл.) [6], в околицях с. Пеняки (Бродівський р-н Львівської обл.) [15].

Родина Planorbidae		
4.	Planorbis carinatus (O.F. Müller, 1774)	<p><i>P. carinatus</i> є загально визнаним видом. У деяких представників цього виду кіль, що проходить по зовнішньому краю обертів, може зміщуватися від їх базальної (характерно для <i>P. planorbis</i>) до центральної частини (характерно для <i>P. carinatus</i>). На цьому, зокрема, базувалася вказівка Й. Баковського [15] на присутність <i>P. Carinatus</i> на заході України.</p> <p>На даний час, очевидно, немає жодної достовірної вказівки на присутність <i>P. Carinatus</i> на заході України, хоча раніше цей вид наводили для Волинської, Івано-Франківської, Львівської областей [15; 16]. Отже, йдеться про рідкісні аномалії у будові черепашок широко розповсюдженого <i>P. planorbis</i>.</p>
5.	Anisus vorticulus (Troschel, 1834)	<p>Був рекомендований до занесення у ЧКУ по II категорії як вразливий вид. Трапляється лише у водоймах рівнинних територій України [14]. На заході країни був вказаний на Шацьких озерах [13; 14] та оз. Заболоття у Волинській обл., околицях с. Смиківці в Тернопільській обл. та с. Загір'я в Рогатинському р-ні Івано-Франківської обл. [9].</p>
6.	Gyraulus acronicus (Férussac, 1807)	<p>Був рекомендований до занесення у ЧКУ по II категорії як вразливий вид [14]. В Україні зареєстрований у басейнах Дунаю, Дністра, Південного і Західного Бугу, Дніпра, Сіверського Донця та в річках Криму. В літературі є згадки щодо присутності <i>G. acronicus</i> на території Львівської області: в напівпересихаючих меліоративних каналах поблизу с. Бартатів, у ставі в околицях м. Львова (Голоско), у рукаві р. Солокія біля м. Червоноград, у р. Щирка поблизу смт. Щирець [11; 14; 16].</p> <p>Існують досить суттєві розбіжності в описах <i>G. acronicus</i> у роботах східно-та центральноєвропейських малакологів [4].</p>
7.	Gyraulus laevis (Alder, 1838)	<p>Був рекомендований до занесення у ЧКУ по II категорії як вразливий вид [14]. В Україні зареєстрований у басейнах Дунаю, Дністра, Південного і Західного Бугу, Дніпра, Сіверського Донця та в річках Криму [14]. У літературі є відомості щодо окремих знахідок цього виду на дослідженій території: в околицях с. Невір Волинської обл. [6], у басейнах річок Біберка (ок. с. Лани) та Зубра (ок. м. Миколаїв) у Львівській обл. [16], у р. Случ (м. Сарни) в Рівненській обл. [9].</p>
8.	Gyraulus rossmaessleri (Auerswald, 1852)	<p>Був рекомендований до занесення у ЧКУ по II категорії як вразливий вид [10]. В Україні зареєстрований у басейнах Дунаю, Дністра, Південного і Західного Бугу, Дніпра, Сіверського Донця [11; 14]. На рівнинній частині заходу України А.П. Стадниченко [9] знаходила <i>G. rossmaessleri</i> у річці Корчик (ок. с. Новий Корець) у Рівненській обл. Так, на території України <i>G. rossmaessleri</i> може виявитися навіть більш рідкісним, ніж це вважається зараз [14].</p>
9.	Gyraulus riparius (Westerlund, 1865)	<p>Був рекомендований до занесення до ЧКУ по III категорії як рідкісний вид [14]. Вказаний для басейнів Дністра, Південного і Західного Бугу, Дніпра і Сіверського Донця. Дані, наведені Уваєвою О.І. [10] щодо розповсюдження і чисельності цього виду на території України, ймовірно, частково стосуються молодих особин <i>Hippeutis complanatus</i>. А. П. Стадниченко [7] знайшла <i>G. riparius</i> у басейні р. Цир (ок. смт. Камінь-Каширський) у Волинській обл., Є. Адамович – у басейні р. Прип'ять (Зарічненський р-н Рівненської обл.). Й. Бонковський [15] згадує єдиний музейний зразок з околиць с. Руда у Кам'янсько-Бузькому р-ні Львівської обл.</p>

Родина Hydrobiidae /Amnicolidae		
10.	<i>Marstoniopsis scholtzi</i> (A. Schmidt, 1856)	На території України відмічений у басейні Західного Бугу в північно-західній частині Львівської області – поблизу м. Сокаль [15]. В обох випадках вказаний під синонімічною назвою <i>Marstoniopsis steinii</i> (у роботі Й. Баковського – <i>Bythinella steinii</i>). Молюски цього виду відзначаються невеликими розмірами. Висота їхньої черепашки не перевищує 3 мм [7], тому для уточнення сучасного ареалу <i>M. scholtzi</i> на заході України необхідне проведення спеціальних виїздів по течії.
Родина Aciculidae		
11.	<i>Acicula parcelineata</i> (Clessin, 1911)	Карпатський вид, який на заході України зрідка вказують також для рівнинних територій [3]. Єдине точне відоме місце збору на дослідженій території – Винниківський лісопарк в околицях м. Львова [15], де молюски зрідка трапляються поблизу Чортових Скель і вздовж струмків – у місцях виходу на поверхню вапнякових порід. Виявлення <i>A. parcelineata</i> може бути ускладненим малими розмірами (висота до 2,3 мм, ширина до 0,85 мм) та відносною ламкістю черепашок. Обговорювалася доцільність внесення <i>A. parcelineata</i> до Червоної книги України [2].
Родина Valloniidae		
12.	<i>Vallonia enniensis</i> (Gredler, 1856)	Сьогодні відомі лише поодинокі знахідки цього виду в різних частинах України [4]. На відміну від інших, широко розповсюджених на території України видів роду <i>Vallonia</i> , <i>V. enniensis</i> є не лише теплолюбним, але й гігрофільним видом, який заселяє переважно вологі луки, відкриті береги водойм, значно рідше трапляється в чагарникових заростях або на узліссях [3].
Родина Pupullidae		
13.	<i>Pupilla lasterri</i> (Voith, 1840)	Тривалий час вважали повністю вимерлим на території України. Відомі поодинокі знахідки в Українських Карпатах – в Угольському лісництві Карпатського біосферного заповідника, а також на заході Подільської височини – у заповіднику «Медобори» [1]. В останньому випадку 4 черепашки, зібрані в 2000 р. на Франкових скелях поблизу с. Вікно Гусятинського р-ну Тернопільської обл., зберігаються у фондовій колекції Державного Природничого Музею [4]. З огляду на реліктовий характер небагатьох відомих популяцій цього виду, <i>P. lasterri</i> необхідно занести до ЧКУ [2; 3].
14.	<i>Pupilla bigranata</i> (Rossmassler, 1839)	Палеоарктичний вид. На території України відомі поодинокі знахідки у степовій зоні та на заході Подільської височини [10]. В останньому випадку йдеться про неодноразові знахідки цього виду на території заповідника «Медобори» [1], що відображено також у фондовій колекції Державного Природничого Музею [4]. Обговорювалася доцільність занесення <i>P. bigranata</i> до Червоної книги України зі статусом «вразливий вид» [2].
Родина Vertiginidae		
15.	<i>Vertigo geayeri</i> (Lindholm, 1925)	Борео-альпійський вид. У малакологічному фонді зберігається декілька черепашок <i>V. geayeri</i> , зібраних у першій половині ХХ ст. на території Любешівського р-ну Волинської обл. та Перемишлянського р-ну Львівської обл. [3; 4]. Пізніші знахідки цього виду на заході та, загалом, на території України невідомі [3]. Видова самостійність <i>V. geayeri</i> не є загально визнаною.

		А. О. Шилейко [14] вважає його синонімом <i>Vertigo modestamodesta</i> (Say, 1824).
16.	<i>Vertigo alpestris</i> (Alder, 1838)	Палеоарктичний (борео-альпійський) вид, розповсюджений на заході України та в Криму [3]. Зареєстрований в околицях м. Львова (Чортові Скелі у Винниківському лісопарку) [15]. Є доцільність занесення <i>V. alpestris</i> до Червоної книги України [2].
Родина Truncatellinidae		
17.	<i>Truncatellina claustralis</i> (Gredler, 1856)	Основна частина видового ареалу пов'язана із Середземноморським регіоном. Відомі поодинокі знахідки цього виду на заході України та в Криму. Зокрема, на рівнинній частині заходу України був знайдений у 1933 р. Я. Урбанським [17] – у яру між с. Зелений Гай і с. Іване-Золоте у Тернопільській обл. Обговорювалася доцільність занесення <i>T. claustralis</i> до Червоної книги України [2].
18.	<i>Truncatellina costulata</i> (Nilsson, 1822)	Розповсюджений переважно в Центральній і Східній Європі. На території України трапляється від Подільської височини на заході до Донецької височини на сході та Криму на півдні [3; 9]. У 1996 р. дві черепашки <i>T. costulata</i> були знайдені на території м. Львова [4; 15]. Рекомендовано занесення <i>T. costulata</i> до Червоної книги України [2].
Родина Chondrinidae		
19.	<i>Granaria frumentum</i> (Draparnaud, 1801)	Занесений до Червоної книги України [13]. З незрозумілих причин його охоронний статус було понижено від загрожуваного (I категорія) у виданні 1994 р. до рідкісного у виданні 2009 р. Населяє гірські масиви Західної та Центральної Європи, Карпати, Балканський півострів. В Україні відомі поодинокі знахідки в Українських Карпатах і на заході Подільської височини (Гологори) [8].
20.	<i>Chondrina clienta</i> (Westerlund, 1883)	Занесений до Червоної книги України [13] під помилковою назвою <i>Chondrina avenacea</i> (Bruguière, 1792) зі статусом рідкісний вид. Проте, оскільки кількість відомих знахідок цього виду на території України надзвичайно обмежена, очевидно, доцільно підвищити охоронний статус <i>Ch. clienta</i> до «вразливого виду». Номінативний підвид <i>Ch. clientaclienta</i> розповсюджений у Середній і Південній Європі, включно з Балканським півостровом, підвид <i>Ch. clientaucasica</i> – на Великому Кавказі із Закавказзям та в гірському Криму [11]. До недавнього часу вважалося, що на території України <i>Ch. clienta</i> дуже спорадично розповсюджений лише в Українських Карпатах і в гірському Криму (<i>Ch. clienta caucasica</i>). Пізніше була зроблена одна знахідка в західній частині Подільської височини – поблизу с. Біла Чемеровецького р-ну Хмельницької обл. [9].
Родина Pyramidulidae		
21.	<i>Pyramidula pusilla</i> (Vallot, 1801)	Палеоарктичний вид, спорадично розповсюджений в Українських Карпатах, на заході Подільської височини та в гірському Криму [2-4]. Потребує охорони на загальнодержавному або хоча б регіональному рівні [4]. На території України <i>P. pusilla</i> до недавнього часу помилково згадували під назвою <i>Pyramidula rupestris</i> (Draparnaud, 1801). Справжній <i>P. rupestris</i> в Україні та, загалом, у Східній Європі не трапляється.

Родина Clausiliidae		
22.	<i>Clausilia pumila</i> (C.Pfeiffer, 1828)	Розповсюджений переважно в Центральній та Східній Європі. В Україні трапляється в Карпатах і на Подільській височині [3], досягаючи на сході Вінницької обл. Зареєстрований О. О. Байдашніковим на території заповідника «Медобори» [1] та в кількох локалітетах на півдні Хмельницької обл. Обговорювалася доцільність занесення <i>C. pumila</i> до Червоної книги України зі статусом «рідкісний вид» [2].
23.	<i>Clausilia cruciata</i> (Studer, 1820)	Розповсюджений переважно на півночі Європи та в гірських р-нах Центральної Європи; на території України – в Карпатах. Відомі також поодинокі знахідки цього виду на рівнинній частині заходу України, проте не виключено, що частина з них може базуватися на помилковому визначенні інших видів роду <i>Clausilia</i> [3]. Досі відома лише одна знахідка <i>C. cruciata</i> на Західному Поліссі – в околицях с. Кухітська Воля Зарічненського р-ну Рівненської обл., зроблена ще в 1930-х рр. Опосередковано присутність цього виду на Західному Поліссі підтверджує нещодавня знахідка його на півночі Житомирської обл. [15]. Обговорювалася доцільність занесення <i>C. cruciata</i> до ЧКУ зі статусом «рідкісний вид» [2].
24.	<i>Macrogastra ventricosa</i> (Draparnaud, 1801)	Розповсюджений переважно в Центральній Європі. Є лише поодинокі вказівки для заходу України – Закарпатської та Рівненської обл. [3]. В останньому випадку був зареєстрований у 1930-х рр. поблизу с. Кухітська Воля Зарічненського р-ну Рівненської обл. разом з іншим рідкісним для рівнинної частини заходу України представником тієї ж родини – <i>Clausilia cruciata</i> .
25.	<i>Macrogastra plicatula</i> (Draparnaud, 1801)	Більша частина видового ареалу розміщена в межах Центральної Європи. В Україні зареєстрований на заході країни та в гірському Криму [3;8]. Деякі згадки щодо присутності <i>M. plicatula</i> на заході України базувалися на помилковому визначенні черепашок більш розповсюдженого у цьому регіоні виду <i>Macrogastra latestriata</i> (A.Schmidt, 1857) [3; 10]. Аналізуючи малакофауну Українського Полісся, О.О. Байдашніков указав на присутність <i>M. plicatula</i> у дубово-грабових лісах Волинської області. Обговорювалася доцільність занесення цього виду до Червоної книги України зі статусом «вразливий вид» [2].
26.	<i>Alinda fallax</i> (Rossmässler, 1836)	На території України трапляється виключно в Українських Карпатах (Івано-Франківська, Чернівецька обл.) [3]. Відоме також одне місцезнаходження на рівнинній частині заходу України – у філіалі «Кременецькі гори» заповідника «Медобори», розташованому неподалік м. Кременець на півночі Тернопільської обл. [1]. Очевидно, <i>A. fallax</i> потребує охорони на загальнодержавному або хоча б на регіональному рівні [2]. Обговорювалася доцільність занесення цього виду до ЧКУ зі статусом «вразливий вид» [2].
27.	<i>Vestia elata</i> (Rossmässler, 1836)	В Україні локально розповсюджений лише у південно-східній частині Українських Карпат і на заході Подільської височини [1; 15]. Найповнішу картину сучасного розповсюдження цього виду на території України дають картосхеми в публікаціях О.О. Байдашнікова [1]. За прогнозами, глобальні кліматичні зміни можуть призвести до майже повного зникнення <i>V. elata</i> на території України протягом найближчих 35 років [13], тому доцільне занесення <i>V. elata</i> до Червоної книги України зі статусом «вразливий вид» [2].

Родина Ferussaciidae		
28.	<i>Cecilioides acicula</i> (O.F. Müller, 1774)	Досить широко розповсюджений у межах Європи, трапляється також на Кавказі та в Середній Азії. На території України відомий для Криму та заходу України [8; 9]. На відміну від багатьох інших видів наземних молюсків, пов'язаних переважно з верхнім шаром ґрунту і листовою підстилкою, може заглиблюватися в товщу ґрунту до 40-50 см. Через невеликі розміри черепашки (висота не перевищує 5,5 мм, ширина – 1,3 мм), ламкість її стінок значно ускладнює виявлення <i>C. acicula</i> під час фауністичних обстежень. Найчастіше порожні черепашки цього виду виявляють у місцях ґрунтових розкопок.
Родина Discidae		
29.	<i>Discus perspectivus</i> (Megerle von Mühlfeld, 1816)	Розповсюджений від Східних Альп до Карпат і Балкан. Спорадично трапляється в гірській, рідше – на рівнинній частині заходу України [7]. Відоме одне місцезнаходження в Черкаській обл., і два – у Вінницькій. Питання щодо необхідності охорони <i>D. perspectivus</i> на території України останнім часом підіймалося незалежно різними дослідниками [2; 7].
Родина Vitrinidae		
30.	<i>Eucobresia nivalis</i> (Dumontet Mortillet, 1852)	Гірський вид, спорадично розповсюджений від Альп до Карпат. На території України поза межами Українських Карпат уперше виявлений у 2012 р. – у регіональному ландшафтному парку «Знесіння», розташованому в адміністративних межах м. Львова [3]. Одна порожня черепашка <i>E. nivalis</i> знайдена під час обстеження залісненого яру з протікаючим у ньому струмком на краю парку. Беручи до уваги хороший стан збереженості черепашки та її загальну крихкість у цього виду, йдеться про нещодавно загиблу тварину.
Родина Zonitidae		
31.	<i>Cellariopsis orientalis</i> (Clessin, 1887)	Широко розповсюджений в Українських Карпатах. Відомі також поодинокі знахідки на рівнинній частині заходу України – на заході Подільської височини та в Прут-Дністровському межиріччі [10]. Зокрема, в малакологічному фонді Державного Природничого Музею зберігається одна черепашка з околиць с. Маркова Тернопільської обл. [4].
32.	<i>Oxychilus inopinatus</i> (Uličný, 1887)	Карпатсько-балканський вид, спорадично розповсюджений на заході України. Зареєстрований також у західній частині Причорноморської низовини (Одеська обл.). Невеликий вид (діаметр черепашки не перевищує 6 мм), який населяє специфічні, не характерні для більшості, біотопи з високим вмістом карбонату кальцію у ґрунті [8]. Перелічені чинники можуть обумовлювати як локальний характер розповсюдження <i>O. inopinatus</i> на дослідженій території, так і відносну рідкість його виявлення під час проведення фауністичних досліджень.
Родина Daudebardiidae		
33.	<i>Daudebardia rufa</i> (Draparnaud, 1805)	В Україні відомі лише поодинокі знахідки на території Львівської (м. Львів та околиці, ок. с. Руда Кам'янка-Бузького р-ну) [5; 6; 9] та гірської частини Чернівецької області. Потребує охорони на загальнодержавному рівні [2], рекомендований до охорони на території Львівської обл.

34.	<i>Daudebardia brevipes</i> (Draparnaud, 1805)	Розповсюджений у Центральній і Південно-Східній Європі. В Україні живі особини цього виду поки що були знайдені лише у м. Львові (лісопарк Погулянка) та приміських лісопарках. Наприкінці XIX ст. кілька порожніх черепашок було зібрано в околицях с. Руда (Кам'янка-Бузький р-н, Львівська обл.), у наносах р. Західний Буг [2-4]. Потребує охорони на загальнодержавному рівні [2].
35.	<i>Carpathica calophana</i> (Westerlund, 1881)	Карпатський вид. На території України зрідка трапляється також поза Українськими Карпатами – у рівнинних біотопах заходу України [3]. У малакологічному фонді Державного Природничого Музею зберігається одна невелика вибірка [4], зібрана в другій половині XIX ст. у Тернопільській обл. (точного місця збору немає, оригінальний напис на етикетці «Поділля»).
Родина Hygromiidae		
36.	<i>Plicutera lubomirskii</i> (Slósarski, 1881)	Занесений до Червоної книги України [13] зі статусом «вразливий вид», хоча він трапляється на території України значно частіше, ніж описані вище <i>Granaria frumentum</i> і <i>Chondrina clienta</i> , які мають статус рідкісного виду. Розповсюджений у гірських областях Середньої Європи: Судетах, Татрах, Карпатах. В Україні спорадично трапляється в Українських Карпатах (переважно зі сторони Передкарпаття) та на заході Подільської височини [3].
37.	<i>Monachoides incarnata</i> (O. F. Müller, 1774)	Розповсюджений у гірських областях Середньої та Західної Європи [8]. За даними російських малакологів, трапляється в Українських Карпатах виключно у Передкарпатті. Ареал <i>M. incarnata</i> на території України потребує суттєвого уточнення, оскільки до цього виду часто помилково відносять молодих особин широко розповсюдженого у гірській та рівнинній частині заходу України <i>Monachoides vicina</i> (Rossmäsler, 1842) [3; 8].

Таким чином, узагальнені дані щодо рідкісних і маловідомих червононогих молюсків, які зустрічаються на території Західної України, підтверджують недостатню представленість цих тварин у Червоній книзі України та необхідність подальших фауністичних і таксономічних (у межах окремих груп) досліджень на даній території.

Додаткового підтвердження присутності на заході України потребують наступні види: *Lymnaea glabra*, *Lymnaea turricula*, *Planorbis carinatus*, *Gyraulus acronicus*.

Деякі зі згаданих у статті видів (*Carpathica calophana*, *Cellariopsis orientalis*, *Eucobresia nivalis*) є звичайними компонентами наземної малакофауни Українських Карпат, проте відносно рідко заходять на рівнинну частину заходу України. Вони можуть потребувати охорони на межі своїх природних ареалів.

Література

1. Байдашников А. А. Наземные моллюски (Gastropoda, Pulmonata) заповедника «Медоборы» (Подольская возвышенность) // Вестник зоологии. – 2002. – № 36(2). – С. 73-76.
2. Балашёв И. А. Охрана наземных моллюсков Украины: состояние, проблемы, перспективы // Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія. – 2012. – 51 (2), спец. випуск «Молюски : результати, проблеми і перспективи досліджень». – С. 24-32.
3. Гураль-Сверлова Н. В., Гураль Р. І. Визначник наземних молюсків України / Н. В. Гураль-Сверлова, Р. І. Гураль. – Львів, 2012. – 216 с.
4. Гураль-Сверлова Н. В., Гураль Р. І. Наукові колекції Державного природознавчого музею. Вип. 4. Малакологічний фонд. – Львів, 2012. – 253 с.
5. Полянський Ю. Матеріали до пізнання малакофауни Західного Полісся // 36.

фізіографіч. комісії т-ва ім. Т. Г. Шевченка у Львові. – Львів, 1932. – № 4-5. – С. 83-100. **6. Сверлова Н. В.** Матеріали до моніторингу наземної малакофауни (Gastropoda, Pulmonata) м. Львова та його околиць // Наук. зап. Держ. природозн. музею. – Львів, 2003. – Т.18. – С. 127-134. **7. Стадниченко А. П., Мельниченко Р. К., Уваєва О. І., Павлюченко О. В.** Біорізноманіття прісноводних молюсків // Матеріали IV Міжнародної наукової конференції «Біорізноманіття та роль тварин в екосистемах». – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. – С. 115-117. **8. Стадниченко А. П.** Прудовиковые и чашечковые (Lymnaeidae, Acroloxidae) Украины / А. П. Стадниченко. – К. : Центр учебной литературы, 2004. – 327 с. **9. Стадниченко А. П.** Фауна Украины : В 40 т. – Т. 29 : Моллюски. Вып. 4 : Прудковикообразные (пузырчиковые, витушковые, катушковые) / А.П. Стадниченко. – К. : Наукова думка, 1990. – 292 с. **10. Уваєва О. І.** Молюски підродина Planorbinae України / О. І. Уваєва. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2007. – 228 с. **11. Уваєва А. И., Гураль Р. И.** Особенности распространения и экология моллюсков семейства Planorbidae (Gastropoda, Pulmonata) Украины // Ruthenica. –2008. – Т.18, № 2. – С. 25-38. **12. Уваєва О. І., Павлюченко О. В., Гураль Р. І.** Нові знахідки прісноводних молюсків (Gastropoda, Bivalvia) у водоймах України // Наук.-тер. зб. Вісн. ДАУ. – 2007. – Вип. 1(18). – С. 100-105. **13. Червона книга України.** Тваринний світ [публ. В. Г. Радченко]. – К.: Globalconsalting, 2009. – 600 с. **14. Шилейко А. А.** Наземные моллюски подряда Pupillina фауны СССР (Gastropoda, Pulmonata, Geophila). – Ленинград : Наука, 1984. – 399 с. **15. Bąkowski J.** Molluscs (Mollusca). – Lviv, 1891. – 264 p. **16. Jackiewicz M.** European species of the family Lymnaeidae (Gastropoda: Pulmonata: Basommatophora). – Genus, 1998. – 9(1). – P. 1-93. **17. Urbanski J.** Truncatellina claustralis (Gredl.) 1856 (Moll. Pulm., Vertiginidae) in Podolie. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin-Polonia. Sectio C. – 1947. – 1(7). – P. 171-182.

Вовк С. В., Каталевська А. С.

Рідкісні червононогі молюски (Gastropoda) на території західної України.

Проаналізовано розповсюдження та охоронний статус 37 видів рідкісних червононогих молюсків, які зустрічаються на території Західної України. Запропоновані зміни щодо охоронного статусу окремих видів.

Ключові слова: малакофауна, червононогі молюски, рідкісний вид, охорона видів.

Вовк С. В., Каталевская А. С.

Редкие брюхоногие моллюски (Gastropoda) на территории Западной Украины.

Проанализировано распространение и охраняемый статус 37 видов редких брюхоногих моллюсков, встречающихся на территории Западной Украины. Предложены изменения охраняемого статуса для некоторых видов.

Ключевые слова: малакофауна, брюхоногие моллюски, редкий вид, охрана видов.

Vovk S. V., Katalavska A. S. Rare gastropods clams (Gastropoda) in the territory of Western Ukraine.

Analyzed the distribution and conservation status of 37 species of rare gastropods, which are found on the territory of Western Ukraine. Proposed changes to the conservation status of some species.

Keywords: malacofauna, gastropods clams, rare species, protection of species.